

Megújult kapcsolat

Az 1980-as évek közepén született kapcsolat a mai napig gyerekcipőben járt. A büntetés-végrehajtás és a Magyar Vöröskereszt között született együttműködést — amely leginkább az utóbbi számára jelentett kötelezettséget —, több tucatnyi váratlan körülmény nehezítette. A bel- és külföldi politikai, társadalmi változások, azok következményei új kihívást jelentettek a társadalmi szervezet számára. Nem várt problémákkal kellett szembenézniük. Ezért ez a kapcsolat ellaposodott, néhány helyi kezdeményezéstől eltekintve a büntetés-végrehajtás kikerült a Vöröskereszt látóköréből.

•

A kihűlt kapcsolatot szándékozta újraéleszteni az április 6-án, a Budapesti Fegyház és Börtönben rendezett tanácskozás, amelyen részt vettek a Magyar Vöröskereszt megyei képviselői, a bv. intézetek nevelői és több hivatásos pártfogó. Az IM Bv. Országos Parancsnokság büntetés-végrehajtási főosztálya és a Magyar Vöröskereszt szociális osztálya által szervezett rendezvény egymás jobb megismerését célozta, elősegítve ezzel az új, tartalmas és végrehajtható együttműködési megállapodás születését.

A társadalmi beilleszkedés egyre nehezebb

A bv. igényli és köszönettel veszi a Vöröskereszt segítségét, támogatását: ezzel lehet summázni *Fejes Imre* ezredes, főosztályvezető tájékoztatóját. Szólt a fogvatartottak magas számáról. Hiába 18 ezer fős a magyar büntetés-végrehajtási intézetek befogadóképessége, ha az épületek állapota miatt még a közel 16 ezer fogvatartottat is gond elhelyezni. Egyes intézetekben 130–140 százalékos a telítettség, ami kényszerű szűkösséget, ellátási gondokat okoz. A személyi állomány fokozódó terheiről nem is beszélve. Átlagosan 30 százalék körül mozog az előzetesen letartóztatottak száma és a bíróságok megnövekedett munkája miatt emelkedett az ebben a szakaszban eltöltött idő.

Fejes ezredes külön kiemelte a munkáltatás megszűnése okozta gondokat. A körülbelül 50 százalékos munkanélküliség miatt nőtt az ellátásra szoruló, nélkülözni kénytelenek száma. A zárkákban elfoglaltság nélkül töltött hónapok, esztendők megannyi problémát szülnek. Ez is olyan terület, ahol a Vöröskereszt az egyházakkal, karitatív szervezetekkel közösen segítséget tudna nyújtani, hogy a „haszontalanná vált időt” tartalmasabbá tegyék.

A másik legnagyobb probléma: a szabadulók esélytelensége. A társadalomba való visszailleszkedés gátjai egyre magasabbak, a börtönből szabadulók zömének új élet teremtésére alig van lehetősége. Külső támaszra szorulnak, s ebben kaphatna szerepet a Vöröskereszt. Kevesebb lenne a visszaeső bűnöző, ha szabadulás után lenne mit enni, hol aludni, s netán még munka is jutna. Be kellene látni, hogy ez nem a bűnüldöző szervek vagy a bv. kizárólagos problémája, hanem egyre súlyosabb társadalmi gond és veszély. A bv. ezért keresi az új utakat, támaszokat, ahonnan segítséget remélhet. Nem magának, hanem a fogvatartottaknak, a majdani szabadulóknak.

Simon Jánosné, a Magyar Vöröskereszt osztályvezetője tájékoztatója elején felidézte a szervezet több mint egy évszázados múltját. Szólt a XIX. század végi ápolónőképzés beindításáról, az ingyenkonyhák létesítéséről, a két világháború közötti nyomorenyhítési programról, a második világháború utáni családgyesítésekről, menhelyek, menedékhelyek felállításáról. A Magyar Vöröskereszt 1985-ben tartott VIII. kongresszusa megerősítette azt a véleményt, hogy az állam szociális ellátórendszerében hiányosságok vannak. Megdőlt az a tévhit, hogy az állam legyen bármilyen típusú, automatikusan megoldja a szociális gondokat.

A '80-as évek végén, a '90-es évek elején a Vöröskeresztnek új kihívásokkal kellett szembenéznie. Jött a román, később a német menekültáradat, majd a volt Jugoszlávia területén kirobbant háború. Közben a hazai munkanélküliség is napról napra nőtt, vele az ellátásra szoruló száma. Ezek az okok szerepet játszottak abban, hogy némely réteg, terület háttérbe szorult, így a büntetés-végrehajtás is.

Az együttműködési megállapodás részleteiről kérdeztem *Simon Jánosné*t.

— *A Vöröskereszt gondjai nem csökkentek: továbbra is tömegesen érkeznek hazánkba a menekülők, még mindig tart a balkáni háború, s az itthoni munkanélküliek száma is nő. Ha ennyi a Vöröskereszt gondja, érdemes-e, szabad-e*

külön törődni a börtönlakókkal, szabadulókkal? Jut erre elegendő energia és főleg pénz?

— A Vöröskereszt nem tesz különbséget börtönlakó, szabaduló, nyugdíjas vagy több gyereket egyedül nevelő személy között, Számunkra csak rászoruló létezik. Célunk mindenkit, aki ebbe a kategóriába tartozik, támogatni. Csodákra nem vagyunk képesek, de ez érthető: mi költségvetési pénzből nem részesülünk, egyedül adományokból tartjuk fenn magunkat. Ez pedig egyre szegényedő világunkban mind nehezebb. Kevesebben nyúlnak zsebbe, újra előkerülnek a régi ruhák, cipők. Remélem, az új szociális törvény, amelyet márciusban fogadott el a parlament, javít a helyzetünkön. A végrehajtási utasítás megszületése után magánszemély, vállalkozás vagy bármilyen cég leírhatja adóalapjából adományát. Visszatérve az együttműködési tervre: a szabadulóknak lakást ezután sem tudunk adni, de munkahelyet se. Nem is ez a célunk. Vállaljuk viszont a természetbeni juttatásokat. Már 35, a Vöröskereszt kezelésében lévő népkonyha működik az országban, amelyekben napi háromszori étkezést biztosítunk. Minden arra rászoruló szabadulót szívesen látunk. Ugyanígy átmeneti szállásainkon, ahol heteket, esetleg hónapokat tölthetnek jelképes térítés ellenében. Több gyógyászati segédeszköz-kölcsönzőt nyitottunk, ahol fillérekért lehet a tárgyakhoz hozzájutni. A rászorulók számára közel kéttucat olyan elárusítóhelyet nyitottunk, ahol jóval az üzleti ár alatt vásárolhatnak élelmiszert.

— *Honnan tudhatja meg a szabadulás előtt álló elítélt, hogy ilyenek léteznek, hogy egy doboz konzervért nem kell lopnia?*

A tanácskozás résztvevői tudják: összefogásra van szükség

— Ez az új ebben az együttműködésben: felkészített aktivistáinkkal szeretnénk bejutni a börtönökbe. Egyrészt hasznosabbá tenni a Fejes úr által említett, hirtelen megnövekedett „szabadidőt”, másrészt bizonyos lelkiségélszolgálatot nyújtani. Feltérképezni azokat, akik már a börtönben, s majd a szabadulás után feltétlenül segítségünkre szorulnak. Tanácsot adunk, hol juthat ingyen meleg ételhez, hol alhat. Szeretnénk a börtönévek miatt szétszakadt családok életét is valahogy rendezni. Mindehhez felkészült munkatársakra lesz szükség, ezért a közeljövöben beindítjuk a „börtönmissziós” munkát vállaló aktivisták felkészítését.

Bernáth Csaba

Május elején sor került az együttműködési szerződés aláírására. A dokumentumot dr. Tari Ferenc országos parancsnok és dr. Szilárd István, a Magyar Vöröskereszt főtitkára látta el kezjegyével azzal a szándékkal, hogy az együttműködés, a szabadulók sokrétű támogatása a bűnmegelőzést is szolgálja.